

دکتر مرتضی کوبکی

عضو هیأت علمی بازنشسته دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

سال بازنشستگی: ۱۳۹۴

اینجانب در اوّل فروردین سال ۱۳۳۰ در تهران به دنیا آمدم. در سال ۱۳۳۶ در تهران دوره آموزش ابتدایی را در دبستانی احتمالاً به نام «ملّی دیانت» که دبستانی مذهبی بود آغاز کردم. در آن زمان مرحوم پدرم که کارمند راه آهن بودند متوجّه یک شبکه فساد مالی در محلّ کار خود شدند و بنابراین به بندر شاهپور (بندر امام کنونی) تبعید گردیدند. به این ترتیب، بخشی از سال اوّل ابتدایی را در تهران و بخش دیگر را در بندر امام در دبستانی که نام آن، «رهنما» یا «راهنما» بخشی از نام آن بود گذراندم. پس از آن، به اهواز منتقل و در ایستگاه کارون مستقر شدیم. سالهای دوم، سوم، و چهارم را در دبستان حکمت و سالهای پنجم و ششم ابتدایی را در دبستان سرلشکر انصاری به پایان رساندم. در سال ۱۳۴۲ وارد دبیرستان دکتر کریم فاطمی شدم و شش سال دبیرستان را در آن دبیرستان گذراندم. در سال ۱۳۴۸ با اخذ دیپلم ریاضی از آن دبیرستان فارغ‌التحصیل شدم. در همان سال در دوره شبانه زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه جندی شاپور پذیرفته و در سال ۱۳۵۲ از آن دانشگاه فارغ‌التحصیل شدم. در سالهای ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۴ خدمت نظام وظیفه را انجام دادم. پس از خدمت نظام وظیفه در دو آزمون کارشناسی ارشد که یکی کتابداری و دیگری زبان‌شناسی در دانشگاه تهران (به رشته زبان‌شناسی بسیار علاقه‌مند

بودم) بود شرکت کردم. بد نیست بگویم که من برای اولین بار، زمانی که ۸-۹ ساله بودم به همراه مرحوم پدرم در مسجد گوهرشاد برگه‌دان را دیدم و ایشان بودند که به من یاد دادند که برگه‌ها در برگه‌دان‌ها به ترتیب حروف الفبا مرتب می‌شوند. در آن زمان اصلاً فکر نمی‌کردم که به این مسیر وارد شوم.

روز آزمون ارشد زبانشناسی متوجه شدم که در رشته ارشد کتابداری پذیرفته شده‌ام. یکی از اقوام که قرار بود نتیجه آزمون زبانشناسی را به بنده اطلاع دهد اطلاع داد که در آزمون ارشد زبانشناسی پذیرفته نشده‌ام (بعدها پس از شروع به کار در دانشگاه شهید چمران اهواز توسط یکی از همکلاسی‌های دوره کارشناسی متوجه شدم که نه تنها در آزمون ارشد زبانشناسی پذیرفته بلکه نفر اول هم شده بودم اما سرنوشت من را در این مسیر قرار داد). در حین انجام مصاحبه ارشد کتابداری توسط پروفسور لوهرر^۱ و خانمی که نام خانوادگی‌شان را به خاطر ندارم، متوجه شدم که نفر اول پذیرفته‌شدگان هستم. بورسیه دانشگاه جندی شاپور شدم و به رشته کتابداری رفتم بدون اینکه شناختی از این رشته داشته باشم. البته حالا خیلی خوشحالم که در این رشته هستم و رشته‌ای است که خیلی دوستش دارم و به نظرم رشته‌ای است که خیلی کارها می‌شود در آن انجام داد.

دو استاد آمریکایی داشتم یکی پروفسور لوهرر و دیگری دکتر هیتز^۲. گمان نمی‌کنم اکنون در قید حیات باشند. پروفسور لوهرر از آنجایی که دانشجوی زرنگی بودم، من را تشویق می‌کردند و رابطه خوبی با من داشتند. از اساتید ایرانی هم خانم نوش‌آفرین انصاری، مرحوم خانم پوری سلطانی، لیلی ایمن و مرحوم دکتر سینایی بودند. فکر می‌کنم نسخ خطی را هم با شادروان ایرج افشار گذراندم. در آن زمان، کسانی که در حال حاضر به خاطر دارم، دکتر فتاحی و همسرشان خانم دکتر پریخ که حالا جزء مشاهیر رشته هستند یک ترم از من جلوتر بودند.

^۱ Lohrer

^۲ Hintz

در سال ۱۳۵۵ و ضمن ادامه تحصیل در دوره ارشد، با همسرم سرکار خانم فرانک دولتشاهی که دختر عمه‌ام هستند ازدواج کردم و در سال ۱۳۵۸ نخستین پسرمان اندیشه متولد شدند. اندیشه که مهندس نفت و نیز، دارای مدرک کارشناسی ارشد زمین‌شناسی از دانشگاه شهید چمران اهواز هستند اکنون با همسر و پسر خود در اهواز زندگی می‌کنند و به تدریس زبان انگلیسی مشغول هستند. در سال ۱۳۵۷ از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شدم و با سمت مربی در دانشگاه اهواز به تدریس پرداختم. در سال ۱۳۶۷ پسر دومم اروند که اکنون دانشجوی کارشناسی ارشد رشته سازه‌های آبی دانشگاه صنعتی شریف هستند، به دنیا آمدند. اروند اکنون با خانواده زندگی می‌کنند و به تدریس زبان انگلیسی مشغول هستند. در سال ۱۳۷۰ برای ادامه تحصیل به استرالیا رفتم و در دانشکده «کتابداری» مشغول به تحصیل شدم. در آن زمان استرالیا جزء ۴ کشور اول در حوزه کتابداری یعنی آمریکا، کانادا، انگلیس و استرالیا بود. در آن زمان به خاطر نوع روابطی که با کشورهای آمریکا و انگلیس داشتیم نمی‌توانستیم به آنجاها برویم. البته شرایط ادامه تحصیل دوره دکتری در فرانسه نیز برای من پیش آمد. نمره آزمون توفل من برای ادامه تحصیل در کشور کانادا نیز مناسب بود، اما به پیشنهاد وزارت علوم مبنی بر اینکه هر چه زودتر وارد دوره دکتری شوم بهتر است، استرالیا را انتخاب کردم. دکتر فرج‌پهلوی قبل از من به استرالیا رفته بودند و در واقع به استقبال کسانی که برای دکتری کتابداری به استرالیا می‌رفتند می‌آمدند. ایشان راهنمای خوبی برای من بودند.

در سال ۱۳۷۴ از آن دانشکده که به دانشکده «مطالعات اطلاعات، کتابخانه، و آرشیو» تغییر نام داده بود فارغ‌التحصیل شدم و بلافاصله به ایران برگشتم. در سال ۱۳۷۸ به مرتبه دانشجویی و در سال ۱۳۸۹ به مرتبه استاد تمامی ارتقاء یافتم. در سال ۱۳۹۴ با درخواست خود، به افتخار بازنشستگی نائل شدم.

شخصیت‌های تأثیرگذار در زندگی من برخی شخصیت‌های مذهبی و علمی بوده‌اند. همسرم نیز در زندگی من واقعاً اثرگذار بوده‌اند. ایشان در زندگی همواره همراه من بوده‌اند و من پیشرفت‌هایم در زندگی را مدیون ایشان هستم به این دلیل که خیلی وقتها من را برای انجام کارهایم تشویق می‌کردند. از شخصیت‌های علمی که من را تحت تأثیر قرار دادند شادروان خانم پوری سلطانی بودند. در دوره کارشناسی ارشد تنها نمره "ج" را در درس فهرستنویسی از ایشان گرفتم. بقیه نمره‌هایم همه بالا بودند. در نهایت هم فهرستنویس شدم. دانشمندانی هم

بوده که خیلی وقتها به من الهام می‌داده‌اند. وقتی زندگی مرحوم پروفسور حسابی را مطالعه می‌کردم به خودم می‌گفتم چقدر خوب است که انسان این مسیر را طی کند. من اصولاً به خواندن زندگی افراد نامدار علاقه دارم و خیلی وقتها آنها را الگوی خودم قرار می‌دهم و از آنها الهام می‌گیرم.

در تدوین و تألیف کتابهای زیر همکاری کرده‌ام:

۱. کمیته ملی مارک ایران (۱۳۸۱). مارک ایران. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
۲. کوکبی، مرتضی؛ رضایی شریف‌آبادی، سعید؛ اصنافی، امیررضا (۱۳۹۱). درآمدی بر مفاهیم، استانداردها، و نرم‌افزارهای آرشیوی. تهران: چاپار.
کتاب بالا در جشنواره آثار علمی و پژوهشی هفته پژوهش سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۱ مورد تجلیل قرار گرفت.

۳. واعظی، ملک رضوان؛ کوکبی، مرتضی؛ ابراهیمی، مختار (۱۳۹۶). بررسی سطح خوانایی کتابهای داستانی تألیفی برگزیده‌ی شورای کتاب کودک. تهران: دانش و سنجش.

کتابهای زیر را ترجمه کرده‌ام:

۱. باکلند، مایکل کی. (۱۳۸۲). خدمات کتابخانه در نظریه و عمل. تهران: چاپار.
۲. کوکبی، مرتضی (۱۳۸۳). فهرستنویسی کتاب با استفاده از قواعد بازنگری شده انگلو-امریکن. تهران: چاپار.
۳. کوکبی، مرتضی (۱۳۸۵). فهرستنویسی منابع الکترونیکی با استفاده از قواعد فهرستنویسی انگلو-امریکن: ویراست سال ۲۰۰۲: (روزآمد سال ۲۰۰۴). تهران: چاپار.
۴. کوکبی، مرتضی (۱۳۸۷). فهرستنویسی کتاب با استفاده از قواعد فهرستنویسی انگلو-امریکن: ویراست سال ۲۰۰۲: (روزآمد سال ۲۰۰۴). اهواز: دانشگاه شهید چمران.
۵. کوکبی مرتضی (۱۳۹۱). استانداردهای توانایی تفکر انتقادی: اصلها، شاخص‌های کارکرد و پیامدها؛ با همکاری خدیجه قنبری مهرنیت. همدان: سپهر دانش.
۶. گایسلر، ایلایزر (۱۳۹۳). دانش و نظام‌های دانش: فراگیری از شگفتی‌های ذهن. همدان: سپهر دانش.
۷. ریمینی، دن (۱۳۹۴). واژه‌نامه مفهوم‌ها و موضوع‌های پژوهش. همدان: سپهر دانش.

کارنامه اجرایی-علمی (یادآوری: برخی از تاریخها دقیق نیستند.)

۱. عضو شورای کتاب کودک از سال ۱۳۶۴ تاکنون
۲. عضو کمیته علمی سومین سمینار یافته‌های پژوهشی در علوم تربیتی و روانشناسی، ۷۴/۱۱/۷
۳. عضو هیأت تحریریه مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز از تاریخ ۷۴/۹/۴ تا ۷۸/۹/۴، از تاریخ ۸۲/۱۲/۹ تا ۸۵/۱۲/۹ و از تاریخ ۸۶/۱/۲۱ تا تاریخ ۸۹/۱/۲۱
۴. مدیر گروه کتابداری دانشگاه شهید چمران اهواز از تاریخ ۷۵/۱/۱۹ تا ۷۹/۴/۱ و از تاریخ ۸۱/۸/۱ تا ۸۳/۸/۱
۵. عضو کمیته ملی مارک ایران از تاریخ ۷۷/۱/۳۰
۶. رساله دکترای اینجانب در سال ۱۳۷۸ به عنوان یکی از پژوهش‌های شایسته تشویق سال کشور برگزیده شد و پژوهشگر، لوح تقدیر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز، لوح تقدیر مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان خوزستان را به همین مناسبت دریافت نمود.
۷. عضو هیأت تحریریه فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی آستان قدس رضوی از تاریخ ۸۰/۷/۲۶ تاکنون
۸. عضو انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از تاریخ ۸۰/۹/۱۹ تاکنون
۹. عضو هیأت تحریریه فصلنامه کتاب (مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات) از تاریخ ۸۱/۴/۲۶ تاکنون
۱۰. عضو هیأت تحریریه مجله «اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات» از تاریخ ۸۷/۸/۱۸ تا ۹۰/۸/۱۸
۱۱. رئیس دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز از تاریخ ۸۶/۴/۲ تا تاریخ ۸۸/۷/۱۱
۱۲. عضو هیأت تحریریه فصلنامه «پیام کتابخانه» (تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی) از تاریخ ۸۷/۸/۵ تاکنون
۱۳. عضو هیأت تحریریه مجله کتابداری (تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی) از تاریخ ۸۷/۸/۲۰ تاکنون
۱۴. عضو افتخاری انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از تاریخ ۸۷/۱۱/۱۶
۱۵. عضو گروه علمی «فناوری اطلاعات، اطلاع‌رسانی و کتابداری» سومین جشنواره بین‌المللی فارابی، ۸۸/۶/۲

۱۶. عضو کمیته علمی پنجمین سمینار سراسری کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی ۸۸/۶/۸
۱۷. عضو انجمن بین‌المللی سازماندهی دانش-ایران از ۸۹/۱۲/۲۶ تاکنون
۱۸. عضو قطب علمی «مدیریت دانش» کشور از تاریخ ۹۰/۱۱/۲ تاکنون
۱۹. «عضو شورای علمی ششمین دوره جشنواره بین‌المللی فارابی و رئیس گروه علمی فناوری اطلاعات، اطلاع‌رسانی و کتابداری»، ۹۱/۳/۶
۲۰. عضو کمیته علمی همایش «مدیریت دانش: حال و آینده»، ۸ و ۹۱/۱۲/۹
۲۱. عضو کمیته علمی همایش ملی سنجش علم با عنوان «ارزشیابی و آسیب‌شناسی (برونداهای علمی)» ۷ و ۹۲/۱۲/۸
۲۲. عضو هیأت تحریریه فصلنامه مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۲ تا؟
۲۳. سردبیر نشریه «علوم و فنون مدیریت اطلاعات» از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷
۲۴. عضو هیأت تحریریه فصلنامه مطالعات دانش‌شناسی از سال ۱۳۹۳ تا؟
۲۵. عضو هیأت تحریریه نشریه «نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی» از ۹۴/۱/۲۲ تا؟
۲۶. عضو هیأت تحریریه نشریه «مدیریت اطلاعات» از سال ۱۳۹۵ تا؟
۲۷. عضو کمیته علمی دومین کنفرانس ملی سنجش و ارزشیابی علم با عنوان «ارزشیابی کیفیت نظام‌های سنجش علم، فناوری و صنعت» ۶ و ۹۵/۱۱/۷
۲۸. سردبیر مجله الکترونیکی «ترجمان علم اطلاعات و دانش‌شناسی» از ۹۵/۱۲/۱۴ تا؟
۲۹. عضو کمیته داوران (EJBRM) Electronic Journal of Business Research Methods از سال ۲۰۱۳
۳۰. عضو کمیته علمی European Conference on Research Methodology for Business and Management Studies از سال ۲۰۱۳
۳۱. عضو کمیته علمی European Conference on Social Media از سال ۲۰۱۴
۳۲. عضو کمیته علمی European Conference on Gender Research از سال ۲۰۱۶
۳۳. عضو کمیته علمی International Conference on Gender Research از سال ۲۰۱۶

۳۴. عضو کمیته تحریریه International Journal of Communication Technology for

Social Networking Services (IJCTSNS) از سال ۲۰۱۷

۳۵. عضو کمیته «علم اطلاعات و دانش‌شناسی» گروه «علوم تربیتی» شورای بررسی متون و کتب علوم

انسانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، از تاریخ ۹۶/۵/۱
به مدت دو سال.

۳۶. عضو کمیته داوران The Electronic Journal of Business Research Methods مالی.

۳۷. عضو کمیته علمی European Conference on the Impact of AI and Robotics از سال

۲۰۱۷

۳۸. عضو کمیته علمی همایش «ارزیابی پژوهش‌های علمی (مسائل، ابزار و روش‌ها).

۳۹. عضو کمیته علمی European Conference on Innovation and Entrepreneurship از

سال ۲۰۱۷

۴۰. عضو کمیته علمی International Conference on Tourism Research از سال ۲۰۱۷

۴۱. عضو هیأت داوران نشریه الکترونیکی Business Research Methods از سال ۲۰۱۹

۴۲. عضو کمیته علمی سومین همایش ملی کتابخانه‌های دیجیتال: پردازش و سازماندهی اطلاعات و دانش،
۱۳۹۸.

۴۳. عضو کمیته منتخب ارتقای اعضای هیأت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران،

از ۱۳۹۹/۳/۲۵

۴۴. عضو کمیته علمی پنجمین دوره جوایز ملی انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، ۹۹/۱۰/۹

۴۵. عضو کمیته علمی همایش فعالیت‌های داوطلبانه: فرصتی برای پویاسازی و توسعه خدمات در کتابخانه،

۱۴۰۰/۴/۵

۴۶. عضو کمیته داوران International Conference on Management, Tourism and

Technologies، ۱۴۰۱/۲/۱۷